

Arkeologisk utredning med anledning av
planerad biltestverksamhet, Prästbordet 2:1,
Arjeplogs socken och
kommun, 2005

Av
Lars Liedgren

Silverbuseet
Rapport

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr:	-
Institutionens dnr:	2005/046.
Finansiär:	Cartest AB, Arvidsjaur.
Fornlämningsnummer:	-
Kommun:	Arjeplog.
Socken:	Arjeplog.
Typ av uppdrag:	Arkeologisk utredning.
Datering:	-
Typ av fornlämningsobjekt:	-
Tid för genomförande av fältarbete:	26-27/9, 2005.
Antal fältdagar och varaktighet:	1 arbetsdag.
Antal rapportdagar:	1 arbetsdag.
Antal fyndhandteringsdagar:	-
Utredare:	Antikvarie Lars Liedgren, Silvermuseet.
Undersökt yta (m ²):	Ca 250-260 ha.
Undersökningens altitud:	420-500 m öh.
Koordinater:	Se bif karta.
Koordinatsystem:	-
Dokumentationshandlingar:	Endast fältanteckningar.
Digital dokumentation:	-
Summa fyndmängd:	-
Fotografier:	-

Sammanfattning och resultat

Det planerade exploateringsområdet utreddes genom okulär besiktning och genom sondning. Området är beväxt av varierande bestånd av tall i regel under 100 år gammal. Den äldsta skogen förekommer på Öberget. Inom exploateringsområdet finns enstaka stubbar efter äldre avverkningar. Flest lokaliseras i skogsmarken på Öbergets sluttningar ovan kalhygge. De relativt höga stubbarna kan härröra från selektiv avverkning eller lavtäkt under vintern. Lavtäktsstubbar noterades spridda i området i anslutning till myrkanter och på myrarna. Flest förekom S om Öberget i samband med Kalvmyran. På några stubbar och på en död myrtall påträffades spår av bleckningar, tagning av tändved samt på en stubbe en helt igenvallad skada, bleckning eller barktäkt. En säker dubbel barktäkt noterades på en stubbe belägen i skogsområdet på Öberget.

Inom områdets S del påträffades en fast fornlämning i form av en härd. Härden var belägen på en liten moränförhöjning på udde i direkt anslutning till Uddjaure. Här sågs även en skörbränd sten, dock var här eldat under recent tid i anslutning till stenen. Strandplanen har i ringa mån kunnat avsökas då vattenståndet var mycket högt vid besiktningstillfället.

Inledning

På uppdrag av Cartest AB, Arjeplog, har Silvermuseet genomfört en arkeologisk utredning med anledning av utvidgad biltestverksamhet, Arjeplogs socken och kommun.

Bakgrund

Länsstyrelsen i Norrbottens län har förordat att en arkeologisk utredning genomförs och att exploatören skall tillse att så sker. Cartest AB har direktvalt Silvermuseet för att genomföra arbetet. Hela det aktuella utredningsområdet omfattar ca 250-260 ha (men stora delar utgörs av myrmarker). Området är beläget 420-500 m ö.h., 1,5-4 km S om Arjeplogs samhälle, i närhet av Cartests befintlig biltestanläggningar.

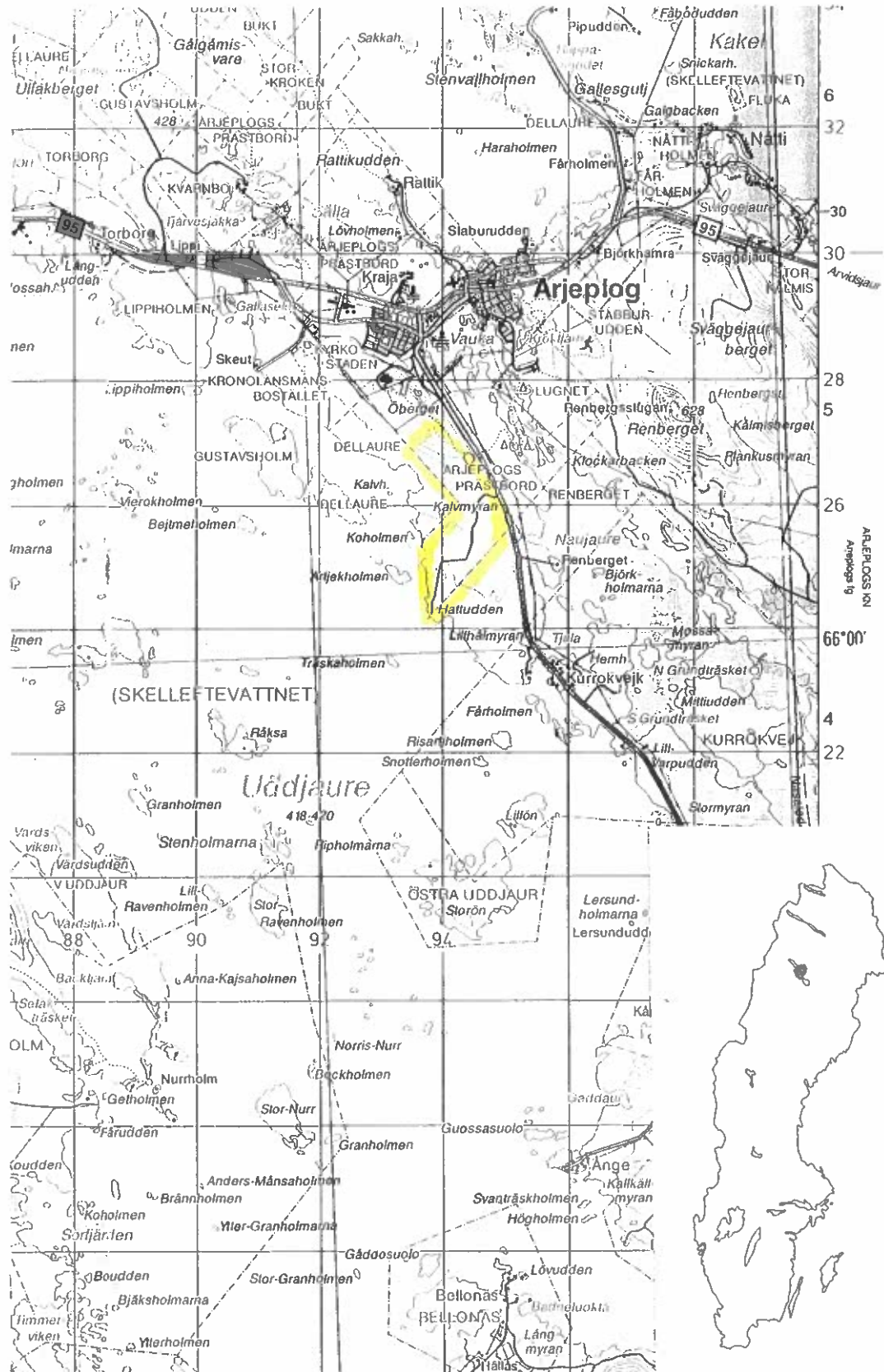

Fig. 1 Exploateringsområde markerat med svart fylld cirkel samt gul linje. Ur allmän karta © Lantmäteriverket Gävle 2005. Medgivande M2005/2737.

Utredningsområde Cartest AB, Arjeplog,
Lappland
Ritning av Lantmäteriet

Teckenförklaring

- A = Planerad anläggning
- B = Befintlig anläggning
- C = Påträffad fornlämning
- D = Befintlig väg

Skala 1:10 000

Topografi och växtlighet

Utredningsområdet utgörs av kuperad mark i S delen av området. I mittpartiet är flack mark och längst i N, mot Öberget, är ett bergsområde. I mittpartiet är ett större myrområde (Kalvmyran). Myr- och sankmark finns även på andra ställen. Fastmarken inom området är till nästan 100 % övermossad med ställvis kraftig humusbildning. Området är beväxt främst av yngre tallskog med ställvisa inslag av gran samt även en del björk och andra lövträd. Inom delar är markberedda kalhyggen planterad med tall, nu ungskog. Den äldsta skogen förekommer på Öbergets sluttningar. Annars har få rester (stubbar) efter riktigt gammal skog påträffats, dessa är främst knutna till Öbergets sluttningar. Skogen verkar i allmänhet till stor del vara rensad på gammal ved med undantag för Öberget, möjligen har man bedrivit stubbtäkt för tjärbränning. På några av de gamla stubbarna fanns bleckningar liksom på en myrtall i områdets S del. På en stubbe, i områdets S del var en helt invallad skada, troligen efter bleckning eller barktäkt. På en stubbe, på Öbergets sluttningar noterades en dubbel barktäkt på en stubbe.

Fornlämningsmiljö

Utredningsområdet ligger inom kartblad 25 H 4-5 i-j. Området har inte systematiskt fornminnesinventerats men relativt rikligt med lämningar har registrerats tidigare i strandnära zoner i N och S delen av Uddjaure (Liedgren 2000, Buljo *et al.* 2003, Hedman 2003). Lämningarna domineras av rester efter boplatser av stenålderskaraktär, härdar och kokgropar.

Syfte och målsättning

Syftet med utredningen har varit att fastställa om fast fornlämning eller annan kulturlämning kan beröras av den planerade täkten.

Metod

Området avsöktes i sin helhet genom okulär besiktning där både markytor och eventuellt andra kulturlämningar kontrollerades.. Jordsond användes kontinuerligt i arbetet. Påträffad fornlämning koordinatsattes med GPS samt beskrevs. Arbetet fokuserades på

de strandnära lägena vid Uddjaure. Övriga delar genomgicks mer översiktligt. Här är chansen att påträffa fornlämningar mycket minimal. Arbetet här inriktades främst på förekomst av kulturmärkta träd och stubbar

Undersökningsdokumentation

Ingen dokumentation utfördes annat än en kort beskrivning av området samt en beskrivning och koordinatsättning av en härd

Resultat

En fornlämning, en härd, påträffades i strandnära läge inom det angivna utredningsområdet (se nedan). Vad gäller boplatser av stenålderskaraktär kunde endast en mycket begränsad granskning göras av strandplanet då vattenståndet var mycket högt. Ovanför strandpartiet är markbeskaffenheten sådan (myr, myrlänt och övertorvade markytor) att det är mycket osannolikt att påträffa fasta fornlämningar. Däremot markeras samisk aktivitet i de myrlänta områdena i form av spridda lavtäktsstubbar samt en barktäktsstubbe.

Beskrivning av påträffad fornlämning

Fornlämningen är belägen på en liten lavbeklädd moränkulle i anslutning till strand. Närmast tallhed.

1. Härd, närmast rektangulär, 1,0x0,7 m (NÖ-SV) och intill 0,05 m h. Fem synliga kantstenar, 0,01-0,2 m l, 0,05-0,1 m br och intill 0,05 m h. Sondning kunde ej påvisa kolförekomst vilket tyder på ett mycket begränsat utnyttjande. Koord. 1593679/7325088.

4 m V om 1, vid en tall, påträffades en skörbränd sten. Dock har recent eldning förekommit i närhet av stenen. Förekomsten kan ej betraktas som fornlämning.

Referenser

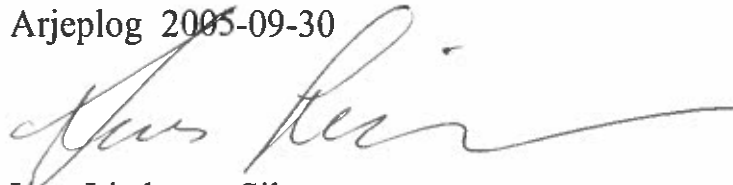
Buljo T.H., Edbom, G., Nilsson, H. 2003. *2001 års fornminnesinventering i Norrbottens län. Arjeplogs,*

*Arvidsjaurs, Jokkmokks och Piteå kommuner. Rapport
Riksantikvarieämbetet/Åjtte.*

Hedman, S.-D. 2003. *Skog och Historia i Norrbottens län 2003.*
Rapport Norrbottens museum.

Liedgren, L. 2000. Översiktlig inventering av fornlämningar på
Vaitoudden, Arjeplogs kommun, Lappland, Norrbottens
län.

Arjeplog 2005-09-30

Lars Liedgren, Silvermuseet

